

Onderwerp Stand van zaken gaswinningsdossier Groningen en Ten Boer

Steller E. Deenen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 8263 Bijlage(n) 1 Ons kenmerk 6579200

Datum Uw brief van Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

In aanloop naar de herindeling van Groningen en Ten Boer vindt op 12 oktober aanstaande een gezamenlijke werksessie met de raad van Ten Boer plaats over onder andere het gaswinningsdossier. Met deze brief geven wij u de laatste stand van zaken ter voorbereiding op deze sessie. Het college van Ten Boer heeft een brief met dezelfde inhoud ook gestuurd aan de raad van Ten Boer.

De positie van beide gemeenten binnen het gaswinningsdossier is verschillend. De gemeente Ten Boer ligt in het centrum van het aardbevingsgebied en staat aan de vooravond van de versterkingsoperatie. De gemeente Groningen ligt juist aan de rand van het gebied en is een stad met een omvangrijke bouwopgave waarbij de nieuwbouwregeling een belangrijk thema is.

In deze brief gaan we in op het schadeprotocol, de versterkingsopgave, de nieuwbouwregeling, Gronings Perspectief en het gaswinningsbesluit. Hoewel de beide gemeenten duidelijk verschillende aandachtsgebieden hebben, trekken wij nu al samen op in het gaswinningsdossier zoals bij de verbetering van de schadeafhandeling en het beroep tegen het gaswinningsbesluit. Dit doen wij tevens in overleg met de andere gemeenten in het aardbevingsgebied.

Gelet op de omvang en impact van het gaswinningsdossier maken de colleges van Groningen en Ten Boer afspraken over de concrete samenwerking in de komende periode, ook in aanloop naar de herindeling.

Schadeprotocol

Stand van zaken

Op 31 maart jl. is het oude schadeprotocol stopgezet en op dit moment werkt de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) in samenspraak met het Rijk, maatschappelijke organisaties en regionale overheden aan het opstellen van een nieuw schadeprotocol. Schadegevallen na 31 maart zullen volgens het nieuwe protocol worden beoordeeld. Het opnemen van schades is in juli weer opgestart, zodat de werkvoorraad schademeldingen afneemt in afwachting van het nieuwe schadeprotocol.

De regionale partijen zijn sinds 23 mei jl. in gesprek met de NCG over het schadeprotocol. Daarbij ligt de eis vanuit de regio op tafel dat een nieuw systeem van schadeafhandeling moet voldoen aan vier pijlers: verantwoordelijke Staat, menselijke maat, rechtvaardige schadebepaling en onafhankelijkheid. Voor de regio is het van belang dat de schadeafhandeling onafhankelijk van de NAM tot stand komt.

De pijler van 'verantwoordelijke Staat' is op dit moment misschien wel de grootste uitdaging. Dit houdt in dat de Rijksoverheid garant zou moeten staan voor schade waarbij niet eenvoudig een direct verband kan worden aangetoond tussen de schade en gaswinning, maar die zónder de gaswinning redelijkerwijs niet was ontstaan. Het Rijk rekent vervolgens achter de schermen met de NAM af, waarbij het Rijk het risico op zich neemt dat bepaalde schade niet (volledig) kan worden verhaald op de NAM. Of het Rijk over gaat tot het instellen van een dergelijk schadefonds is een vraag die naar wij veronderstellen op de formatietafel ligt. Het schadefonds is nadrukkelijk naar voren gebracht bij de onderhandelende partijen.

Omdat de formatieonderhandelingen bij het opstellen van deze brief nog gaande zijn, is nog niet duidelijkheid of de Rijksoverheid instemt met de vier pijlers waaraan een nieuw schadeafhandelingssysteem moet voldoen. Wat de regio wil ligt zeer helder op tafel, het is nu wachten op de duidelijke antwoorden van het Rijk. Ondertussen wil de NCG graag door met de uitwerking van het schadeprotocol. Vanuit de regio is de voorwaarde gesteld dat alleen verder overleg kan plaatsvinden als de NCG het eindplaatje, inclusief de verantwoordelijke Staat, verder uitwerkt.

Positie gemeenten

Vanuit het AB regio, waarin zowel bestuurders van Groningen als Ten Boer zitting hebben, zijn wij vertegenwoordigd in de begeleidingscommissie voor het schadeprotocol en leveren Groningen en Ten Boer gezamenlijk input op de uitwerking hiervan.

Versterking

Rondom de versterkingsopgave zijn 3 thema's actueel, te weten de nieuwe NPR 9998:2017, het gebiedsgerichte versterkingsprogramma in Ten Boer en Ten Post en de versterkingsactiviteiten rondom scholen. Deze thema's lichten we hieronder toe.

Nieuwe versie NPR

Op 1 juli 2017 is een nieuwe versie van de NPR 9998 (Nederlandse Praktijkrichtlijn) van kracht geworden. Het betreft een commentaarversie die eind dit jaar, na verwerking, tot een definitieve 'groene' NPR-versie zal leiden.

De NPR 9998 biedt een richtlijn om door te rekenen of een bestaand of nieuw gebouw aardbevingsbestendig is. De actualisatie is op verzoek van de NCG door de NEN-commissie uitgevoerd waarbij zowel de nieuwe seismische gegevens van het KNMI als de laatste inzichten op het gebied van berekeningen zijn verwerkt. Dit betekende dat een aantal onzekerheden in de berekeningen verkleind konden worden.

Voor de gemeente Groningen wijken de seismische invoerparameters (grondversnellingen of pga's) niet veel af ten aanzien van de oude versie. Voor de gemeente Ten Boer zijn de

verschillen groter. De grondversnellingen zijn veel lager (bijvoorbeeld Winneweer was 0,34g en wordt 0,22g). Wij benadrukken echter dat na de gemeentelijke herindeling op 1 januari 2019, het kerngebied van de aardbevingen deels binnen de grenzen van de nieuwe gemeente Groningen ligt.

Omdat de complexe berekeningen met de NPR 9998:2017 enige maanden in beslag nemen, is nu nog niet aan te geven welk effect deze nieuwe NPR heeft op de versterkings- en nieuwbouwopgave. Er is afgesproken dat bij alle versterkings- en nieuwbouwprojecten wordt gewerkt met de NPR die bij aanvang actueel is of was.

Gebiedsgericht versterkingsprogramma

In het Meerjarenprogramma van de NCG wordt jaarlijks de prioritering van inspecties en bijbehorende sterkteberekeningen aangegeven. Hierbij is ervoor gekozen om van binnen (kern aardbevingsgebied) naar buiten te werken. De gemeente Ten Boer ligt nagenoeg geheel binnen de onderzoekscontour (oude 0,2g-contour). De gemeente Groningen ligt er grotendeels buiten (sinds de herindeling met Meerstad ligt een klein deel erbinnen). Dit betekent dat de versterkingsopgave zoals hieronder beschreven vooralsnog binnen de gemeente Ten Boer plaatsvindt.

De inspectie van de ca. 2500 woningen is begin 2016 gestart in Ten Post en Ten Boer (Fazanthof). In 2017 worden alle woningen in de kernen Winneweer, Lellens en Ten Post geïnspecteerd en zijn enkele buurten in Ten Boer aan de beurt. De NCG voert de regie op het totale versterkingsproces.

Inspecties kunnen afhankelijk van de situatie van de woning eenvoudig of uitgebreid zijn. Bij uitgebreide inspectie is het mogelijk dat het nodige sloop- en breekwerk wordt uitgevoerd om goed de constructie van het gebouw te kunnen beoordelen. Na inspectie volgt de sterkteberekening, een stap die enkele maanden in beslag neemt en leidt tot een versterkingsadvies. Na akkoord van de bewoners zorgt het Centrum Veilig Wonen (CVW) voor de aanbesteding en uitvoering van de versterking en eventuele sloop-nieuwbouw. Op dit moment zijn er nog geen definitieve versterkingsadviezen opgeleverd aan de bewoners, omdat de kwaliteit van de adviezen nog te wensen overliet. De oorspronkelijke planning m.b.t. de versterkingsadviezen is bij lange na niet gerealiseerd. Dit levert, terecht, de nodige ongerustheid en boosheid op bij de inwoners van de geïnspecteerde woningen. Velen kunnen op dit moment niet doorgaan met hun leven zoals ze dat graag zouden willen. Er kan hen op dit moment nog geen perspectief worden geboden. De gemeente Ten Boer zet zich in om bewoners zoveel mogelijk te ondersteunen bij het verdere proces.

De versterkingsopgave heeft een zeer grote impact op de dorpen, maar biedt ook kansen. Het college van Ten Boer heeft inmiddels een gebiedsvisie vastgesteld om invulling te geven aan de kansen voor dorpsontwikkeling, duurzaamheid, energie en openbare ruimte. Om deze zogenoemde koppelkansen inzichtelijk te maken, wordt per dorp een kansenkaart opgesteld. De kansenkaart maakt inzichtelijk welke beleidskaders, uitgangspunten en waarden op een dorp van toepassing zijn. Op basis van deze kansenkaarten gaan we in gesprek met de bewoners over hoe de door hen vastgestelde dorpsvisies concreet kunnen worden meegenomen in de versterkingsopgave. De gemeenten Ten Boer en Groningen nemen hiermee gezamenlijk het voortouw in de dorpsontwikkeling. De inzet is het vergroten van de leefbaarheid en

toekomstbestendigheid van de dorpen. Ten Post is het eerste dorp waar wij met de concretisering van deze aanpak gaan starten. De aanpak van de dorpsontwikkeling, inclusief koppelkansen, is een essentieel onderdeel van de gebiedsversterkingsplannen die de NCG opstelt in overleg met de gemeente.

Scholenprogramma

Voor een veilige leefomgeving in het aardbevingsgebied speelt de aardbevingsbestendigheid van scholen een belangrijke rol. In de gemeente Ten Boer is onder regie van de NCG een scholenprogramma opgesteld, voor alle scholen in de gemeente. Dit plan vormt de basis van de gemeentelijke besluitvorming rondom het aardbevingsbestendig maken van de scholen binnen de gemeente Ten Boer. Het plan combineert de informatie over de noodzakelijke bouwkundige versterkingen voor het aardbevingsbestendig maken van de scholen en de onderwijskundige transitie en is door de raad van Ten Boer vastgesteld.

In de gemeente Groningen is de opgave anders, en ligt de nadruk op het onderzoek naar en aanpak van potentiële risico-elementen (HRBE's) in de schoolgebouwen. De komende tijd zullen ca. 110 risicovolle elementen worden aangepakt door het Centrum Veilig Wonen (CVW), in overleg met schoolbesturen, NCG en gemeente. Daarnaast start het CVW een pilot bij vijf scholen in het oostelijke deel van de gemeente naar meer constructieve elementen.

Nieuwbouwregeling

Op 3 juli jl. heeft de NAM een herijkte nieuwbouwregeling gepubliceerd, in werking tredend met terugwerkende kracht vanaf 23 december 2016. Deze regeling bevat de kaders voor technische en financiële ondersteuning om nieuwbouw aardbevingsbestendig te bouwen. Hoewel er nog geen overeenstemming is met de NCG en de NAM over de volledige inhoud van de regeling, kunnen we door de publicatie verder met de afhandeling van een aantal projecten. In het bestuurlijk overleg van juni is met de NCG afgesproken dat er onafhankelijk, en in principe bindend, advies wordt ingewonnen over die punten in de regeling waarover verschil van mening bestaat. Inzet was aanvankelijk dat dit advies er op 1 oktober 2017 zou liggen. De NAM was het echter niet eens met de door de NCG geformuleerde opdrachtverstrekking. Mede hierdoor en de tussenliggende zomervakantie is deze streefdatum niet gehaald.

Na intensief overleg door gemeenten, NCG en de NAM is eind september overeenstemming bereikt over de opdrachtverstrekking voor de onafhankelijke advisering. De NCG heeft deze opdracht verleend aan een collectief bestaande uit het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN), de Arbitrage voor de Bouw (AvB), de Rijksbouwmeester en de directeur van het Rijksvastgoedbedrijf. Wij hechten grote waarde aan dit advies over de nieuwbouwregeling. Ten eerste omdat de regeling hiermee onafhankelijk getoetst wordt. Ten tweede omdat er een kans is dat de regeling wordt opgenomen in het Bouwbesluit. De meest actuele nieuwbouwregeling zal dan als uitgangspunt genomen kunnen worden. Overigens is de afspraak dat eventuele aanpassingen van de regeling met terugwerkende kracht zullen plaatsvinden vanaf inwerkingtreding van de herijkte nieuwbouwregeling. De opdracht voor het onderzoek is als bijlage toegevoegd aan deze brief.

De regeling zoals die sinds 3 juli van kracht is, heeft er in ieder geval wel voor gezorgd dat de gehele stad Groningen weer binnen de reikwijdte van de regeling valt. Ook met

inachtneming van NPR 9998:2017. We zien niettemin ook dat zich, zowel in Groningen als in Ten Boer, in de praktijk nog steeds problemen voordoen rond de regeling en dat er in sommige projecten stagnatie optreedt.

Gronings Perspectief

De aardbevingen leiden niet alleen tot fysieke schade, maar hebben ook psychosociale gevolgen voor onze inwoners. In het derde wetenschappelijk rapport van het onderzoek *Gronings Perspectief* (in opdracht van de NCG) wordt geconcludeerd dat er een oorzakelijk verband is tussen het hebben van schade en de verslechtering van de gezondheid (psychische klachten, stress). De onderzoekers wijzen daarnaast op de gezondheidsrisico's van de versterkingsopgave als gevolg van de onzekerheid voor bewoners.

Onder regie van de NCG zijn we momenteel met de gemeenten in het aardbevingsgebied aan het inventariseren welke inzet en expertise van lokale zorg- en welzijnsorganisaties gevraagd wordt en welke extra kosten dit met zich meebrengt. Op basis hiervan komen we tot een voorstel voor aanvullende financiering vanuit het Rijk. Groningen en Ten Boer hebben een gezamenlijke ambtelijke vertegenwoordiging in dit overleg.

Vanuit de huisartsen in Ten Boer ontvangen wij het signaal dat er een grotere toeloop is van mensen met psychische klachten. Daarom zijn we alert op de problematiek en willen we ervoor zorgen dat zorgvragen tijdig worden gesignaleerd en op de juiste manier worden opgepakt.

Gaswinningsbesluit

Per 1 oktober is het productieplafond van de gaswinning met 10% teruggebracht tot 21,6 miljard kuub per jaar. Wij zijn van mening dat deze reductie een stap in de goede richting is, maar nog steeds niet leidt tot een veilig en verantwoord niveau van gaswinning. Momenteel loopt er een beroepsprocedure tegen het gaswinningsbesluit bij de Raad van State. Hiervan verwachten wij halverwege november een uitspraak.

Hiermee hopen we u voldoende te hebben geïnformeerd en we zien u graag tijdens de werksessie op 12 oktober.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,



de burgemeester,
Peter den Oudsten



de secretaris,
Peter Teesink

NIEUW VOORSTEL NCG

Achtergrond

Specifiek voor aardbevingsbestendige bouw is de Nederlandse Praktijk Richtlijn 9998 (NPR) ontwikkeld. Aan de hand van de NPR kan de constructieve veiligheid van bestaande gebouwen worden beoordeeld. Ook kan met de NPR bepaald worden hoe nieuwbouw en verbouw in het aardbevingsgebied constructief veilig kan worden ontworpen en gerealiseerd, binnen de in Nederland gehanteerde veiligheidsnorm van 10^{-5} . Toepassing van de NPR kan leiden tot hogere kosten (bijvoorbeeld bouw-, plan- en bijkomende kosten). Om de realisatie van aardbevingsbestendige nieuwbouwprojecten te bespoedigen is duidelijkheid over de vergoeding van de redelijke meerkosten belangrijk. Op 3 juli jl. is daarom de herijkte nieuwbouwingeregeling van NAM gestart, die met terugwerkende kracht in werking treedt vanaf 23 december 2016. De regeling biedt technische ondersteuning en een financiële vergoeding voor de redelijke meerkosten die voortkomen uit de toepassing van de NPR bij nieuwbouwprojecten.

Deze herijkte nieuwbouwingeregeling is het resultaat van intensief overleg tussen Nationaal Coördinator Groningen (NCG), regionale overheden, maatschappelijke partijen en NAM. De regeling is gebaseerd op de kaders die in het Meerjarenprogramma 2017-2021 van de NCG beschreven zijn. Vanwege blijvende zorgen over de regeling, is aanvullend besloten tot een reflectie op de regeling. Als de reflectie tot aanpassing van de regeling leidt ten gunste van de aanvrager, geldt dit met terugwerkende kracht vanaf 23 december 2016

De NCG is voornemens een collectief van de Rijksbouwmeester, de directeur van het Rijksvastgoedbedrijf (RvB), het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) en de Arbitrage voor de Bouw (AvB), om een gezamenlijk advies te vragen.

Beschrijving en resultaat van de opdracht

Het collectief wordt gevraagd om een reflectie op de herijkte nieuwbouwingeregeling waarbij geduid wordt of de herijkte nieuwbouwingeregeling naar redelijkheid invulling geeft aan de afspraken uit het MJP 2017-2021. Hierbij spreekt het collectief met betrokkenen bij gemeentes, waaronder gemeente Groningen, NAM, NCG en enkele ontwikkelaars. Daarbij dient er een goede balans te zijn tussen ontwikkelaars die bouwen in de stad Groningen en daarbuiten. Het collectief heeft de vrijheid om aanvullend naar eigen inzicht met andere partijen te spreken.

Het collectief adresseert in haar advies onderstaande thema's en vragen. Het staat het collectief vrij aanvullende vragen te beantwoorden, als dat nodig wordt geacht voor het invullen van de opdracht.

a. Samenhang van belangen

Er wordt inzicht gegeven in de mechanismen en de rol van de stakeholders in relatie tot de hoogte van de meerkosten bij toepassing van de NPR. Ook wordt geduid wat van alle van de betrokken partijen in redelijkheid verwacht mag worden om ervoor te zorgen dat (op termijn) aardbevingsbestendige nieuwbouw zonder vertraging tegen redelijke meerkosten gerealiseerd wordt.

b. Procentuele vergoeding

Is het mogelijk dat een procentuele vergoeding bij een ruime meerderheid van de projecten de meerkosten kan afdekken, zonder dat er andere projecten zijn die daardoor veel meer of veel minder vergoeding krijgen dan nodig is? Welke hoogte en de welk type classificatie van de procentuele vergoeding is in dat verband redelijk, gegeven het moment in de tijd en de context waarin de percentages vastgesteld zijn?

c. Maatwerk

Zijn de ontwerpprincipes omschreven in de NPR in redelijkheid toepasbaar i.r.t bestemmingsplan, stedenbouwkundig beleid en bouwbesluit, of wordt de ontwerp- en bouwvrijheid meer dan redelijk beïnvloed? Biedt de nieuwbouwingeregeling hiertoe voldoende mogelijkheden? Is er voldoende ruimte voor ontwerprijheid bij het

vereiste integraal ontwerp en hoe verhoudt de balans tussen de ontwerpvrijheid zich met eisen ten aanzien van veiligheid en andere elementen zoals kosten? Biedt de regeling een gepast middel om ontwikkelaars van nieuwbouw in Groningen te helpen bij de uitdaging om de richtlijn voor aardbevingsbestendige bouw (NPR9998) te betrekken in het ontwikkelproces?

Hoe werken de nu in de regeling opgenomen aanbevolen ontwerpprincipes uit de NPR naar verwachting in de bouwpraktijk uit bij zowel laagbouw als complexere hoogbouw? Wat is het effect als meer of minder ontwerpprincipes uit de NPR onderdeel uitmaken van de maatwerkregeling?

d. Stagnatie

In welke mate is er sprake van stagnatie van nieuwbouw in het aardbevingsgebied en in hoeverre is deze stagnatie toe te schrijven aan de wens om aardbevingsbestendig te bouwen? Worden projecten vertraagd door de procedure van de nieuwbouwregeling?

e. Verbetermogelijkheden

Welke verbetermogelijkheden ziet het collectief om de regeling te verbeteren binnen de overeengekomen kaders, om de uitvoerbaarheid van de regeling te vergroten en/of ervoor te zorgen dat op lange termijn aardbevingsbestendige nieuwbouw zonder vertraging tegen redelijke meerkosten gerealiseerd kan worden.

Positie en inzet van betrokken partijen

- Ten behoeve van deze advisering zullen zowel de gemeentes als NAM al het mogelijke in het werk stellen om de daarvoor benodigde achtergrondinformatie en (project)data van het gebruik van de regeling beschikbaar te stellen aan het collectief. Zo nodig met toestemming van opdrachtgevers, dan wel geanonimiseerd.
- Gedurende de opdracht wordt een bestuurlijk voortgangsoverleg gepland tussen NCG, NAM, gemeente Groningen en een vertegenwoordiger van de overige gemeenten.

Planning

Het collectief wordt gevraagd om binnen een termijn van circa 2 maanden na opdrachtverstrekking met concrete adviezen te komen.